

POSTANOWIENIE

Dnia 25 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Misztal-Konecka (przewodniczący)

SSN Tomasz Szanciło (sprawozdawca)

SSN Kamil Zaradkiewicz

w sprawie z powództwa R.S.

przeciwko P.D.K., W.S.

i Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w O.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 25 października 2019 r.,

skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 15 stycznia 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

w przedmiocie wniosku adw. K. R.

o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej

udzielonej w postępowaniu kasacyjnym z urzędu

oddala wniosek.

UZASADNIENIE

W dniu 21 października 2019 r. adw. K.R. złożyła pismo procesowe, w którym zajęła stanowisko w sprawie i wniosła o zwolnienie jej z obowiązku dalszego zastępowania powoda w sprawie oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu, w tym kosztów poniesionych z tytułu dojazdu do Sądu Najwyższego z siedziby kancelarii i z powrotem w celu zapoznania z aktami sprawy.

Jednocześnie złożyła oświadczenie, że te koszty nie zostały uiszczone w całości ani w części (k. 1101-1103). W uzasadnieniu wskazała, że w dniu 3 stycznia 2019 r. udała się do Sądu Najwyższego w celu zapoznania się z aktami, wykonała również fotokopie, a wyjazd do Warszawy pokryła z własnych środków.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 98 k.p.c., regulującego zwrot kosztów procesu, strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Do kosztów tych zalicza się m.in. koszty zastępstwa procesowego strony reprezentowanej przez adwokata, jednakże zwrot kosztów procesu, w tym kosztów adwokackich, należy się stronie na zasadach określonych w powołanym przepisie jedynie wówczas, gdy wygrała sprawę.

Jeżeli strona przegrała proces, a korzystała z pomocy prawnej udzielonej przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu, nie otrzymuje zwrotu kosztów procesu na podstawie art. 98 k.p.c., a więc nie otrzymuje też kosztów związanych z działaniem pełnomocnika z urzędu. W takiej sytuacji powstaje subsydiarny obowiązek Skarbu Państwa wypłacenia pełnomocnikowi z urzędu wynagrodzenia za świadczoną pomoc prawną, o czym stanowi art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1513 ze zm.; dalej: PrAdw) oraz § 1 wydanego na jego podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 18 ze zm.).

Należy wskazać, że postanowieniem z dnia 14 marca 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) ustanowił powodowi pełnomocnika procesowego z urzędu, celem sporządzenia i wniesienia skargi kasacyjnej, którego miała wyznaczyć Okręgowa Rada Adwokacka w O. (k. 830). Dziekan tej Rady, decyzją z dnia 19 marca 2018 r., wyznaczył powodowi R.S. pełnomocnika z urzędu w osobie adw. A.B. (k. 835). W dniu 3 sierpnia 2018 r. adw. A.B. złożył do Sądu Apelacyjnego w (...) wniosek o zwolnienie go z obowiązku dalszego zastępowania powoda w niniejszej sprawie, z uwagi na to, że powód oświadczył, iż utracił do niego zaufanie

(k. 882). Postanowieniem z dnia 13 sierpnia 2018 r. Sąd ten umorzył postępowanie wywołane tym wnioskiem, bowiem czynności, do których pełnomocnik został ustanowiony, zostały już dokonane.

Wobec powyższego powód złożył w dniu 7 września 2018 r. do Sądu Najwyższego wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do reprezentowania go w postępowaniu przed Sądem Najwyższym (k. 887). Postanowieniem z dnia 13 września 2018 r. Sąd Najwyższy ustanowił takiego pełnomocnika. Decyzją z dnia 21 września 2018 r. Dziekan Okręgowej Rady Adwokackiej w O. wyznaczył adw. K.R. pełnomocnikiem z urzędu dla powoda R.S. (k. 906). W dniu 21 października 2019 r. adw. K.R. złożyła przedmiotowe pismo procesowe.

W dniu 25 października 2019 r. Sąd Najwyższy wydał wyrok na posiedzeniu niejawnym, którym oddalił skargę kasacyjną powoda, w zasądził od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego oraz przyznał adw. A.B. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w (...) kwotę 3.600 zł, powiększoną o kwotę należnego podatku od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

Wskazać należy, że powód korzystał z pomocy prawnej kolejnego pełnomocnika – w osobie adw. K.R., ale pełnomocnik powoda wyznaczony z urzędu, tj. adw. A.B., nie został zwolniony z pełnienia tej funkcji. Zwolnić adwokata od udzielenia tej pomocy może tylko organ, który go wyznaczył, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Stosownie do art. 118 § 1 k.p.c. ustanowienie pełnomocnika z urzędu jest równoznaczne z udzieleniem pełnomocnictwa. Oznacza to możliwość jego wypowiedzenia przez stronę w stosunku do konkretnego pełnomocnika. Nie skutkuje to upadkiem postanowienia o przyznaniu stronie pełnomocnika z urzędu. Taka wykładnia powołanego przepisu jest akceptowana w orzecznictwie.

Warunkiem uwzględnienia wniosku o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, poza złożeniem stosownego wniosku, jest faktyczne udzielenie tej pomocy. Jak wskazano, w niniejszej sprawie pełnomocnik powoda z urzędu, adw. A.B., nie został zwolniony od obowiązku udzielenia pomocy

prawnej z urzędu we właściwym trybie, dokonał stosownych czynności procesowych, w tym w szczególności wniósł skargę kasacyjną w imieniu powoda, a nie były podejmowane przez Sąd Najwyższy żadne czynności, które nie wchodziłyby w zakres jego umocowania. Jedyną czynnością było wydanie wyroku na posiedzeniu niejawnym. Adwokat K.R. była kolejnym pełnomocnikiem w postępowaniu kasacyjnym, a jedyną czynnością przez nią podjętą było złożenie przedmiotowego pisma, w którym zawarła ona wniosek o zwolnienie jej od obowiązku reprezentowania powoda i zdjęcie sprawy z wokandy. Nie można więc mówić o świadczeniu pomocy prawnej w rozumieniu powołanych przepisów.

W konsekwencji, brak jest podstaw do uwzględnienia wniosku adw. K.R. o przyznanie wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną z urzędu.

Wobec powyższego, na podstawie powołanych przepisów, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji postanowienia.

as]

aj